

R e c e n z j a działalności naukowo-kościelnej ks. kard. dr Joachima Meisnera

Wstęp

Wśród ksiąg Kościoła naszego czasu, pozostających w ścisłej, duchowej więzi z Papieżem Tysiąclecia - Janem Pawłem II, jest niewątpliwie kardynał Joachim Meisner, arcybiskup Kolonii. Bez wahania należy go zaliczyć do wielkich obrońców obecności Boga w życiu publicznym naszego kontynentu. Jest orędownikiem nowej ewangelizacji laicyzującej się Europy i rzecznikiem jej jednoczenia na bazie wartości chrześcijańskich. W swojej działalności pasterskiej reprezentuje stricte linię Ojca Świętego Jana Pawła II.

1. Curriculum vitae

Kardynał Joachim Meisner, syn Waltera i Jadwigi urodził się we Wrocławiu 25 grudnia 1933 roku. Jego ojciec zginął w czasie drugiej wojny światowej. W roku 1945 wraz z matką i trzema braćmi musiał opuścić Śląsk. Zamieszkał w Korner k/Muhlhausen w Turynii. Po zdaniu matury w roku 1956 wstąpił do Wyższego Seminarium Duchownego w Erfurcie. W roku 1962 przyjął święcenia kapłańskie z rąk bpa dra Józefa Freusburga. W latach 1963-1966 był wikariuszem przy kościele św. Egidiusza w Heiligenstadt a następnie wikariuszem przy kościele św. Krzyża w Erfurcie. Tu został mianowany dyrektorem Caritasu i referentem kościelnych posług (kirchliche Dienste). W międzyczasie kontynuował studia specjalistyczne w zakresie historii Kościoła. Doktorat uzyskał na Uniwersytecie Gregoriańskim w Rzymie w roku 1969 na podstawie pracy: "Nachreformatorische katholische Frommigkeitsformen in Erfurt". 17 marca 1975 roku został mianowany biskupem pomocniczym w Erfurcie. W październiku 1977 roku bp Joachim Meisner, jako delegat Berlińskiej Konferencji Biskupów, uczestniczył w Synodzie Generalnym Biskupów w Rzymie. W tym czasie utrzymywał bliskie kontakty z Kościołami w Europie Wschodniej, szczególnie z Kościołem w Polsce i Czechosłowacji. 25 kwietnia 1980 roku papież Jan Paweł II mianował go biskupem diecezji Berlin.. W roku 1982 bp Joachim Meisner stanął na czele Berlińskiej Konferencji Biskupów, a w dniu 5 stycznia 1983 roku Jan Paweł II powołał go do kolegium kardynalskiego. 20 grudnia 1988 roku. został mianowany przez Jana Pawła II arcybiskupem Kolonii.

Kardynał Joachim Meisner jest członkiem Kongregacji d/s Kultu Bożego i Dyscypliny Sakramentów, Kongregacji d/s Duchowieństwa, Kongregacji Biskupów, Kongregacji

Wychowania Katolickiego. Nadto należy do Papieskiej Rady "Iustitia et Pax", Papieskiej Rady Kultury oraz Prefektury Ekonomicznych Spraw Stolicy Apostolskiej.

2. Główne wątki teologicznych publikacji

Kardynał Joachim Meisner jest autorem ponad 70 publikacji o charakterze pastoralno-teologicznym. Zawarta jest w nich soborowa chrystologia i eklezjologia. Tej ostatniej poświęcił autor wiele miejsca w następujących pracach: *Über das Geheimnis der Kirche* (1990), *Geeint, nach dem Bild des dreieinigen Gottes - über das Geheimnis der Kirche*, w: *Wider die Entsinlichung des Glaubens* (Köln 1990); *Kleine Herde mit grosser Verheissung - über die Kirche in der Welt* (tamże); „*Steh auf zieh nach Süden!*“ - über den Weg der Kirche ins 3. Jahrtausend (tamże); *Kirche - die Braut Christi und Mutter der Menschen*, w: *Spuren Gottes auf unseren Wegen* (Hildensheim 1993); *Kirche als Communio - die Glaubenden auf dem Weg* (tamże); *Diaspora - die Berufung und Sendung der Kirche* (tamże); *Kreuz und Diakonie - der Bauplan Christi für die Kirche* (tamże).

W powyższych publikacjach autor stara się przybliżyć tajemnicę Kościoła. Meisnerowska wizja Kościoła wyrasta z nauki Soboru Watykańskiego II. Kościół według niego jest wspólnotą, jest darem Boga. Jest „małą trzódką z wielką obietnicą”. Jest rozproszony i rozprzestrzeniony w świecie, zawierający duchowość w cielesności. Jest zbiorowością i zebraniem. Jest powołany na rzecz jeszcze nie powołanych, w stanie oczekiwania i nadziei (por. *Wider die Entsinlichung des Glaubens*, 64-77 oraz: *Spuren Gottes auf unseren Wegen*, 71-83). Kościół jest oblubienicą Chrystusa, nabytą przez Niego Jego krwią. Jest owocem Jego męki. Dla ludzi Kościół jest matką, od której otrzymujemy życie, wiarę i miłość. Stąd Jan Paweł II dziękował w Wadowicach przy chrzcielnicy Kościołowi jak dziecko swojej matce za otrzymany dar życia. Kościół budujemy ostatecznie krzyżem i diakonią (por. *Spuren Gottes auf unseren Wegen*, 65-69, 93-98).

Powyższą eklezjologię wyprowadza kardynał Meisner z chrystologii. Poprawna chrystologia zdaniem Kardynała jest fundamentem dla prawidłowej eklezjologii i odwrotnie: „każda opaczna chrystologia pociąga za sobą fałszywą eklezjologię” (por. *Wider die Entsinlichung des Glaubens*, 7). Zarys Meisnerowskiej chrystologii możemy znaleźć w następujących publikacjach: *Nachfolge Christi ist Kreuzesnachfolge* (1988), *Christus berührbar machen* (1989), *Kreuzigung* (1989), *Durch seine Wunden sind wir geheilt* (1990), *Christus als der Punkt Omega* (1990), *Der Heilige Geist hat ein Gesicht - über die Berührtbarkeit*

Christi (199), In Deine Wunden berg ich mich (1992), Kreuz - das Zeichen der

- 3 -

Yerbundenheit (1993), Kreuz und Hoffnung - die österkiche Realität (1993), Nachfolge Christi - authentische Interpretation Christi (1993), Christus, Licht der Welt (1994), Der Herr ist wirklich auferstanden (1994), Durch dein heiliges Kreuz hast du die Welt erlöst (1995), Christus ist erstanden (1996).

Już same powyższe tytuły wskazują na to, iż kardynał Meisner patrzy na Chrystusa w perspektywie krzyża i zmartwychwstania. Jego zdaniem wokół krzyża musimy stale widzieć świetlany krąg zmartwychwstania, Słońce Wielkanocy (por. Spuren Gottes auf unseren Wegen, 35-39). Najbardziej autentyczną interpretację Chrystusa stanowi dla nas wszystkich naśladowanie Go. Pozwalamy wówczas innym „dotykać” Go w nas (por. Der Helige Geist hat ein Gesicht über die Berührbarkeit Christi, w: Wider die Entsinnlichung des Glaubens, 34-41).

Analizując publikacje teologiczne kardynała Meisnera, zauważamy, że mają one w większości charakter pastoralno-praktyczny. Zatem można powiedzieć, że Meisnerowska chrystologia i eklezjologia osadzone są w centrum chrześcijańskiego życia. Jest to teologia dla życia. Naczelnym postulatem tej teologii jest uwydatniać żywą wiarę przez modlitwę, miłość i radość. Postawa modlitwy, miłości i radości jest testem prawdziwości i autentyczności wiary chrześcijanina (por. np. Spuren Gottes auf unseren Wegen, 29-35, 58-64).

3. Promotor pojednania polsko-niemieckiego

Kardynał Joachim Meisner może być zauważony jako wielki promotor polsko-niemieckiego pojednania. Z dzisiejszą Polską łączy go ojcowizna. Młodzieńczy etap swego życia spędził we Wrocławiu. Z rodzinnego domu wyniósł głęboką wiarę, pobożność maryjną oraz cześć do św. Jadwigi Śląskiej, patronki polsko-niemieckiego pojednania. Do dziś Kardynał wspomina konkretne miejsce na placu przed bazyliką trzebnicką, gdzie w latach młodzieńczych stawał na odpustach z matką i rodzeństwem. O noszonym w sercu wizerunku ojcowizny, o obrazie domostw otaczających górującą wieżę świątyni parafialnej mówił do wielu swoich współrodaków podczas translacji szczątków kard. Adolfa Bertrama do archikatedry wrocławskiej w listopadzie 1991 roku. Umiał też tłumaczyć niemieckim organizacjom przesiedleńczym, zebranych w archikatedrze kolońskiej w roku 1995, że czas skończyć z wzajemnymi roszczeniami i pretensjami i opowiedzieć się za pojednaniem i przebaczeniem. W ten sposób obecny koloński Kardynał nawiązuje do postawy swego

poprzednika kard. Fringsa, który w latach sześćdziesiątych poprzedniego stulecia prowadził

-4-

debaty z arcybiskupem Bolesławem Kominkiem na temat polsko-niemieckiego pojednania. W klimacie tych debat pojawiło się wówczas słynne orędzie biskupów polskich do biskupów niemieckich przed Millennium Chrztu Polski.

Dotykając delikatnej i dziś znowu nagłaśnianej w Niemczech przez niektóre środowiska, sprawy przesiedleń czy też wypędzeń, warto odnotować wypowiedź kardynała Meisnera w kościele we Wrocławiu- Leśnicy, gdzie został ochrzczony. Otóż, przed paroma laty snuł Kardynał w tym kościele rozważania o swoistej wspólnocie losu. Schicksalsgemeinschaft. Zachodzi ona między tymi, którzy po wojnie musieli opuszczać dzisiejsze, zachodnie ziemie Polski, a tymi, którzy otrzymali rozkaz opuszczenia ziem polskich, należących dziś do Ukrainy, Białorusi czy Litwy. Tę wspólnotę losu ilustrował Kardynał niezwykłym spotkaniem podczas swego pobytu we Lwowie, gdzie natrafił akurat na rodzinę wypędzoną stamtąd, która dzisiaj mieszka we Wrocławiu - Leśnicy - tak jak on, przesiedlony z Leśnicy mieszka dziś w Kolonii. Podkreślał, jak lwowskiej ojcowiznie, odpowiada jego ojcowizna w Leśnicy.

4. Zwolennik jednoczenia Europy na bazie wartości chrześcijańskich

Kardynał Joachim Meisner jest tym biskupem, który w swojej posłudze w szczególności sposób doświadczył rozdartej Europy. To właśnie on znalazł się w roku 1980, jako biskup podzielonego Berlina, w newralgicznym punkcie naszego kontynentu, w którym widziało się nie tylko podzieloną Europę, ale i podzielony naród niemiecki. Często dane mu było przekraczać ową barykadę europejskiego kontynentu. Kardynał zdał sobie sprawę do czego prowadzi nihilizm ateistyczny Wschodu, a potem, gdy został przeniesiony na stolicę biskupią w Kolonii, zetknął się bliżej z dzikim konsumpcjonizmem liberalistycznym Zachodu. Zauważył, że wartości rewolucji francuskiej: wolność, równość, braterstwo - bez odniesienia do Boga, wiszą w powietrzu, są wartościami pozornymi. Tam, gdzie Bóg umyka ze świadomości ludzkiej i z ludzkiego życia, wołał, tam człowiek zatracca siebie, gubi swoje powołanie. Gdzie wolność traci związek z Bogiem, upada idea demokratycznego państwa, a człowiek popada w sieć nieprzewidywalnych uzależnień. Hasła Oświecenia, zdaniem kard.

Meisnera, muszą być dopełnione wiarą w Boga, w Chrystusa. Bez respektu dla wartości chrześcijańskich, Europa nie ma przyszłości. Zmierzch czasów nowożytnych, „Ende der

- 5 -

Neuzeit", o którym pisał Romano Guardini, nie zostanie zatrzymany przez irracjonalne pomysły postmodernizmu. Zdaniem kardynała Meisnera trzeba Europę ocalić przez powrót do jej chrześcijańskich korzeni. Tajemnica obecności Chrystusa trwa, trzeba sprawić, aby był On dotykamy. „Christus berührbar machen", - to programowe wezwanie Meisnera dla dążącej do jedności Europy. W ten sposób kardynał Meisner włączył się w głos Jana Pawła II, wołającego o jedność ducha dla nowej Europy.

Wniosek końcowy

Przedłożone wyżej rysy teologii i postawy życiowej kard. Joachima Meisnera każą postawić go w szeregu wybitnych postaci Kościoła i chrześcijańskiego świata kultury naszego czasu. Nic też dziwnego, że jego działalność na rzecz zachowania wiary, promocji wartości chrześcijańskich, ekumenizmu, obrony życia, jedności naszego kontynentu, pomocy charytatywnej dla Kościołów w Europie Wschodniej i w krajach misyjnych, została zauważona i nagradzana. W dniu 9 grudnia 1989 roku kard. Meisner został honorowym senatorem Uniwersytetu Sophia w Tokio. 5 grudnia 1990 roku otrzymał doktorat honoris causa na jezuickim uniwersytecie „Ateneo" w Manili na Filipinach. 28 sierpnia 1992 roku został honorowym obywatelem w Miguel Pereira w Brazylii. 30 listopada 1992 roku został odznaczony Wielką Złotą Odznaką z szarfą za zasługi wobec Austrii. 8 października 1996 roku otrzymał doktorat honoris causa Papieskiego Wydziału Teologicznego we Wrocławiu. W sierpniu 2005 roku jest głównym organizatorem XX Światowego Dnia Młodzieży w Kolonii.

Powyższe dane stanowią, moim zdaniem, niekwestionowany atut do nadania wybitnemu księciu Kościoła, kard. Joachimowi Meisnerowi, najwyższej godności akademickiej, tytułu doktora honoris causa Katolickiego Uniwersytetu Lubelskiego .

Wrocław - Świdnica, 29 marca 2005 r.

bp prof. dr hab. Ignacy Dec

Papieski Wydział Teologiczny we Wrocławiu